

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра музичного мистецтва

СИЛАБУС

Вибіркового освітнього компоненту

«ОСНОВИ СУЧАСНИХ ТЕХНІК КОМПОЗИЦІЇ»

підготовки бакалавра
спеціальності 025 Музичне мистецтво
освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво»

Луцьк – 2022

Силабус ОК «Основи сучасних технік композиції» підготовки бакалавра, галузі знань 02
Культура і мистецтво, спеціальності 025 Музичне мистецтво, за освітньою програмою
«Музичне мистецтво»

Розробник: Шурдак Марія Ігорівна, кандидат мистецтвознавства, старший викладач
кафедри музичного мистецтва

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

_____ (Кашаюк Вікторія Миколаївна)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри музичного мистецтва

протокол № 1 від 5 вересня 2022 р.

Завідувач кафедри: (Зарицький А.О.)
(прізвище, ініціали.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: 02 Культура і мистецтво	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 150/5	Спеціальність: 025 Музичне мистецтво	Рік навчання 3
ІНДЗ: немає	Освітньо-професійна програма: «Музичне мистецтво»	Семестр 6 -ий
	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Практичні 30 год.
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: залік - 6 семестр
Мова навчання українська		

II. Інформація про викладача:

Прізвище, ім'я та по батькові: **Шурдак Марія Ігорівна**
 Науковий ступінь: кандидат мистецтвознавства
 Посада: старший викладач кафедри музичного мистецтва
 Контактна інформація **073-302-64-46 shurdak.mariia@eenu.edu.ua**
 Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація ОК. Освітній компонент «Основи сучасних технік композиції» спрямований на професійну підготовку майбутніх фахівців у галузі 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 025 «Музичне мистецтво». Здобувачі вищої освіти вивчають сучасні техніки музичної композиції, аналізують техніки композиції на прикладі творів композиторів різних країн ХХ-ХХІ століть. Знайомляться з творчістю сучасних композиторів, з різноманітними підходами до втілення на практиці однієї чи декількох

одночасно технік композиції. Важливим завданням курсу є виховати у здобувачів вищої освіти усвідомлення нерозривного зв'язку між втіленням технік композиції та їх впливом на загальну структуру музичного твору. Навчити їх розуміти явище технік композиції та його значення для сучасних композиторів в процесі подальшої фахової професійної підготовки здобувачів вищої освіти. Вивчення дисципліни «Основи сучасних технік композиції» є однією з важливих складових для формування професійного фахового музиканта.

2. Пререквізити : Вивчення освітнього компоненту «Основи сучасних технік композиції» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з таких дисциплін: «Основи історичного і теоретичного музикознавства», «Фахова майстерність».

Постреквізити : Знання і навички, набуті при вивченні освітнього компоненту «Основи сучасних технік композиції», будуть використані під час оволодіння наступними компонентами: «Практика художньо-організаційної діяльності», «Курсова робота з музикознавства».

Мета і завдання освітнього компонента «Основи сучасних технік композиції» є виховання високопрофесійного, ерудованого музиканта, високоосвіченого фахівця, сприяння його всебічному та гармонійному розвитку, естетичному і духовному збагаченню його знань.

3. Результати навчання (компетентності):

- ЗК3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК9. Здатність працювати автономно.
- ЗК10. Здатність до науково-пошукової роботи.

Фахові компетентності:

- ФК2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- ФК3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по інтерпретації, аранжуванню та перекладу музики, звукорежисерської практики обробки звуку.
- ФК4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / диригентській / звукорежисерській / педагогічній / пошуковій діяльності.
- ФК5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- ФК9. Здатність до застосування в освітньому процесі сучасних художньо-педагогічних технологій.

Результати навчання:

ПРН4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПРН6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

5. Структура освітнього компонента

Денна форма
(Повна загальна середня освіта;
Неповна вища освіта за ОКР «Молодший спеціаліст», фахова
передвища освіта за ОПС «Фаховий молодший бакалавр»)

Назви змістових модулів і тем	Усьог о	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контрол ю/ Бали
Модуль1 Різновиди сучасних композиційних технік					
Тема 1. Додекафонна музика	28	6	20	2	ДС 5
Тема 2. Серійна техніка (серіалізм)	28	6	20	2	ДС 5
Тема 3. Алеаторика	38	6	30	2	ДС 5
Тема 4. Сонорна техніка (сонористика)	38	6	30	2	ДС 5
Тема 5. Пуантилізм	18	6	10	2	ДС 5
Разом за змістовим модулем 1	150	30	110	10	25
Індивідуальне завдання					15
Види поточних робіт					Бал
Контрольна дискусія					60
Усього годин / Балів	150	30	110	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ІЗ – індивідуальне завдання, КД — контрольна дискусія

6. Завдання для самостійного опрацювання.

1. Додекафонна музика
2. Серійна техніка композиції

3. Алеаторика в музичних творах В.Лютославського
4. Сонорна техніка композиції
5. Використання пуантилізму як техніки композиції (А.Веберн)
- 6.Техніки композиції К. Пендерецького та В.Лютославського
- 7.Додекафонія у творчості А. Шенберга, А. Веберна
- 8.Сонорна техніка у симфонічних творах Д. Лігеті
- 9.Творчість Дж.Кейджа – енциклопедія втілення різних сучасних технік композицій
- 10.П.Булез і його техніки композиції

IV. Політика оцінювання

В процесі вивчення вибіркового ОК використовуються такі методи навчання: словесні, практичні, наочні, практичні, індуктивні, стимулювання та мотивації, контролю, корекції, індивідуальні, командні, дослідницько-творчі проекти.

З метою діагностики успішності здобувачів вищої освіти у процесі поточного контролю проводяться тематичні дискусії (по 5 балів кожна тема). Підсумковий контроль – виконане одне індивідуальне завдання (15 балів). Модульний контроль у вигляді контрольної дискусії з вивчених тем (60 балів).

Критерії оцінювання дискусії, усних відповідей на семінарських заняттях :

5 балів – здобувач вищої освіти вірно засвоїв теми, висвітлив зміст основних понять, продемонстрував здатність вільно оперувати теоретичними категоріями, узагальнювати та аналізувати матеріал;

4 бали – здобувач вищої освіти вірно і достатньо засвоїв теми, висвітлив зміст основних понять, продемонстрував здатність вільно оперувати теоретичними категоріями, узагальнювати та аналізувати матеріал; у відповіді допустив незначну неточність;

3 бали – здобувач вищої освіти в цілому засвоїв теми, але допустив помилки у розумінні основних теоретичних понять; матеріал виклав непослідовно але зміг правильно узагальнити вивчений матеріал;

1–2 бали – здобувач вищої освіти недостатньо засвоїв теми, допустив грубі помилки у розумінні основних теоретичних понять, матеріал виклав непослідовно та не зміг правильно узагальнити вивчений матеріал;

0 балів – відповідь відсутня.

Розподіл балів та критерії оцінювання

Поточний контроль (мах = 40 балів)	Модульний й контроль (мах = 60	Загальна кількість балів
---	---	---

					балів)	
Модуль 1					Модуль 2	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2	КД
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	ІЗ	
5	5	5	5	5	15	60
						100

Критерії оцінювання індивідуального завдання

14 – 15 балів – завдання виконане самостійно на основі нестандартних підходів причинно-наслідкового аналізу, прогнозування;

9 – 13 балів – завдання виконане з використанням творчих рішень нестандартних підходів, прогнозування. Однак, використовуються класичні підходи, має місце використання відомих алгоритмів;

1 – 8 балів – завдання виконане лише з окремими елементами творчого підходу, переважають відомі, алгоритмізовані правила їх розв’язання;

0 балів – завдання не виконано або зроблена спроба виконання без використання творчих підходів.

Критерії оцінювання контрольної дискусії

54 – 60 балів – завдання виконане самостійно на основі нестандартних підходів причинно-наслідкового аналізу, прогнозування;

45 – 53 бали – завдання виконане з використанням творчих рішень нестандартних підходів, прогнозування. Однак, використовуються класичні підходи, має місце використання відомих алгоритмів;

1 – 44 бали – завдання виконане лише з окремими елементами творчого підходу, переважають відомі, алгоритмізовані правила їх розв’язання;

0 балів – завдання не виконано.

Політика викладача щодо академічної доброчесності. Одним із завдань ОК є вироблення основних засад академічної доброчесності, уникнення плагіату, копіювання чужих текстів, без цитувань та посилань на першоджерело.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Перескладання можливе за бажанням здобувача вищої освіти, якщо на його думку він отримав недостатньо балів за поточне та контрольне оцінювання. При перескладанні здобувач вищої освіти повинен виконати завдання запропоноване його викладачем, яке може бути виконане за короткий термін. Виконана робота оцінюється зі 100 балів.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю з ОК «Основи сучасних технік композиції», що полягає в засвоєнні здобувачем навчального матеріалу є залік. Залік – це форма контролю, що полягає у перевірці засвоєння

студентом навчального матеріалу з певної дисципліни на підставі результатів поточного опитування і індивідуального завдання (разом 40 балів). До перевірки засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу відносять виконаний студентом самостійний розбір технік композицій запропонований викладачем на вибір студента. Залік вважається складеним, якщо студент виконав усі поточні завдання і представив самостійний розбір техніки на вибір із запропонованого матеріалу, набравши 60 або більше балів.

«Зараховано» – 60-100 балів – виставляється, якщо здобувач вищої освіти засвоїв навчальний матеріал згідно навчальної програми, володіє теоретичними знаннями у повному обсязі та передбаченими практичними навичками. Вміє застосовувати набуті знання на практиці, розв'язувати творчі завдання.

«Не зараховано» – 0-59 балів – студент в основному оволодів матеріалом згідно програми, має основи теоретичних знань і володіє основними практичними навичками.

При перескладанні здобувач готує реферат про одну з технік композиції з практичними ілюстраціями на прикладі одного твору.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Валькова В. Алеаторика В. Лютославского и особенности её использования во второй симфонии. *Проблемы музыки XX века*. Горький, 1977. С.272-291.

2. Герасимова Н. Про деякі закономірності впливу тематизму на фактуру. *Українське музикознавство*. Київ : Муз. Україна, 1968. Вип.3. С.168–178.

3. Горюхіна Н. Композиція музичного твору. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Київ, 2000. Вип. 7. С. 16–30.
4. Дувирак Д. Сонорні засоби музичної виразності в творчості українських радянських композиторів. *Українське музикознавство*. Київ : 1988. Вип. 23. С. 48-54.
5. Ковалинас Н. Сонорное формообразование: логос творчества : Дисс. ... канд. искусствоведения : 17.00.02. Киев, 1994. 209 с.
6. Кшенек Э. Исследование о 12-тоновом контратункте / Пер. с нем. и ред. Е. Костицына. Киев, 1993. 48 с.
7. Москаленко В. Творчий аспект музичного стилю. *Київське музикознавство*. Київ, 1998. Вип.1. С.87-93.
8. Скрипник О. Композиційно-драматургічні параметри алеаторики в симфонічній творчості українських композиторів другої половини ХХ століття : автореф. дис. ... ступеня канд. мист. : 17.00.03. Львів, 2009. 19 с.
9. Филатова Т. «Атональность» в динамике обновления тональной системы ХХ в.: теоретические проблемы и методы исследования : Дисс. ... канд. искусствоведения : 17.00.02 Киев, 1990. 219 с.
10. Шурдак М. І. Цикл «Десять п'єс для духового квінтету» як приклад втілення сонорної техніки у творчості Д. Лігеті. *Міжнародний вісник. Культурологія. Філологія. Музикознавство* : зб. наук. праць. Київ. : Міленіум, 2016. Вип. II (7). С. 219–224.
11. Шурдак М. І. Еволюція взаємодії формотворення і техніки композиції (на прикладі камерно-інструментальної творчості Д. Лігеті). *Київське музикознавство. Культурологія та мистецтвознавство* : зб. наук. праць. Київ, 2016. Вип. 53. С. 62–71.
12. Шурдак М. І. Інтеграція технік як фактор композиційної єдності у сучасному творі (на прикладі «Сонати для альту SOLO» Д. Лігеті) // *Науковий вісник НМАУ ім. П.І.Чайковського : Композиційно-драматургічна організація музичного твору* : зб. наук. праць. Київ, 2017. Вип. 118. С. 81-90.
13. Шурдак М. І. Сонорна техніка композиції в камерно-інструментальній творчості Д. Лігеті (на прикладі циклу «Десять п'єс для духового квінтету») // *East European Scientific Journal Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe*. Warsaw, 2017. №1 (17). P. 27–30.
14. Шурдак М.І. Історичне та теоретичне розуміння техніки композиції в творчості Д. Лігеті. Актуальні проблеми розвитку культури, мистецтва та освіти : зб. матеріалів наукові читання. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2020. С. 85-86.
15. Формотворення і техніки композиції у музиці ХХ століття, теоретичний аспект. Актуальні проблеми розвитку культури, мистецтва та освіти : зб. матеріалів наукові читання. Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2018. С. 35-37.

16. Шурдак М.І. Інтеграція технік композиції у ХХ столітті: теоретичне обґрунтування. Музикознавча думка Дніпропетровщини. Дніпро : Грані, 2022. Вип. 22 (1, 2022). С. 128-140. DOI 10.33287/2220221